

Esitys ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimuksen muuttamiseksi; eläinlääkintähuollon yhteisvastaanotto ja yhteispäivystys

YmpTelk 29.02.2024 § 14
88/00.02.16/2024

Valmistelija

Ympäristöjohtaja Heikkilä Harri

Johdanto

Ympäristöpalvelut Helmi tuottaa ympäristöterveydenhuollon (elintarvike- ja terveydensuojelun valvontatehtävät sekä eläinlääkintähuolto) palvelut kunnanvaltuustojen hyväksymällä yhteistoimintasopimuksella Haapaveden, Oulaisten, Siikalatvan ja Pyhännän kuntiin. Hallintokuntana on Haapaveden kaupunki. Toimivaltaisena viranomaislautakuntana on alueellinen ympäristöterveyslautakunta. Yhteistoiminta on alkanut 1.1.2005. Oulainen ja Vihanti tulivat mukaan 1.1.2009.

Eläinlääkintähuollon palvelujen osalta on erillisillä yhteistoimintasopimuksen ulkopuolisilla sopimuksilla solmittu päivystyssopimus Oulunkaaren Ympäristöpalveluiden/Pudasjärven kaupunki kanssa pohjoisen päivystysalueen osalta. Pohjoiseen päivystysalueeseen kuuluvat Siikalatva, Pyhäntä, Vaala ja Utajärvi. Lisäksi on eläinlääkäripalvelusopimus Kalajoen kaupungin kanssa eläinlääkäripalveluiden ja päivystyksen järjestämisestä entiselle Vihannin kunnan alueelle Raahan kaupungissa. Vihanti kuuluu Haapaveden ja Oulaisten kanssa eteläiseen päivystysalueeseen.

Eläinlääkintähuollon järjestämisestä

Eläinlääkintähuollon järjestäminen osana ympäristöterveydenhuoltoa on lakisääteistä viranomaispalvelua. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetun lain (410/2009) 2 §:n mukaisesti ympäristöterveydenhuollon viranomaisyksiköissä tulee olla vähintään 10 henkilötyövuoden resurssit tähän tehtävään. Tämän seurauksena Ympäristöpalvelut Helmi perustettiin. Ympäristöpalvelut Helmessä on tällä hetkellä käytettävissä 12,6 henkilötyövuoden resurssit ympäristöterveydenhuollon tehtäviin.

Eläinlääkäripalveluiden järjestäminen

Julkiset eläinlääkäripalvelut kunnissa ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla tulee järjestää eläinlääkintähuoltolain (285/2023) mukaisesti.

Kiireellinen eläinlääkäriapu eli päivystys

Eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 11 §:n mukaisesti kunnan on järjestettävä kiireellinen eläinlääkäriapu kaikkina vuorokauden aikoina.

Eläinlääkäreiden rekrytoinnin keskeisimmät haasteet kuntapraktiikassa

Eläinlääkärit kokevat keskeisimmäksi haasteeksi erityisesti työsidonnaisuuden ja siitä johtuvan jaksamisen, vertaistuen puutteen ja vastaanoton varustelutason puutteet. Päivystys, etenkin yöpäivystys koetaan hyvin raskaaksi. Kolmesta hajallaan olevasta vastaanotosta johtuen vertaistuki jää osittain puutteelliseksi. Eläinlääkärit eivät ole valmiita aikaisempaan työsidonnaisuuteen. Meidän on eletävä ajassa.

Tilannekuva 1.1.2024

Ympäristöpalvelut Helmen alueella on kolme eläinlääkärin vastaanottoa: Haapavedellä, Oulaisissa ja Siikalatvan Kestilässä.

Ympäristöpalvelut Helmen 7 praktikkoeläinlääkäriin virasta täytettynä on kuusi. Tällä hetkellä virkavapaalla on kaksi eläinlääkärinä, yksi Oulaisista ja yksi Siikalatvalta. Oulaisten toinen virka on täyttämättä. Suurin osa eläinlääkäreistä on osa-aikaisia.

Kaksi päivystysaluetta

Eteläisellä päivystysalueella (Haapavesi, Oulainen, Vihanti) päivystystä tekee kaksi vakituista eläinlääkärinä, toinen on osa-aikainen. Päivystyksen lisäävaksi saadaan Haapavedellä asuvan yksityiseläinlääkäriin palveluita satunnaisesti.

Pohjoisella päivystysalueella (Siikalatva, Pyhäntä, Vaala, Utajärvi) päivystystä tekee 4 eläinlääkärinä (yksi on sijainen) ja lisäksi yksi Vaalan eläinlääkäri. Päivystysrinkiin kuuluu Vaalan eläinlääkäri Oulunkaaren Ympäristöpalveluista.

Tilanne on erittäin vaikea ja sitä on jatkunut vuosia. Viransijaisuuksiin on ollut vaikea saada sijaisia. Eläinlääkäreiden rekrytointi on erittäin haastavaa. Rekrytointiin on käytetty myös rekrytointilisää (500 e/kk lisäperuspalkkaa).

Eläinlääkäreiden rekrytoinnin keskeisimmät haasteet praktiikassa

Eläinlääkärit kokevat keskeisimmäksi haasteeksi erityisesti työsidonnaisuuden ja siitä johtuvan jaksamisen, vertaistuen puutteen ja vastaanoton varustelutason puutteet. Päivystys, etenkin yöpäivystys koetaan hyvin raskaaksi. Kolmesta hajallaan olevasta vastaanotosta johtuen vertaistuki jää osittain puutteelliseksi. Eläinlääkärit eivät ole enää valmiita aikaisempaan työsidonnaisuuteen. Meidän palveluntuottajina on eletävä ajassa.

Vastaanottojen ja päivystysalueiden yhdistäminen

Vastaanottojen yhdistäminen edellyttää, että päivystysalueet yhdistetään ja luovutaan järjestämissopimuksen ulkopuolisista sopimuksista (Oulunkaaren ympäristöpalvelut/Pudasjärvi ja Vihanti/Kalajoen yhteistoiminta-alue). Näin on mahdollista saada päivystysalueesta etäisyyksien puolesta inhimillinen ja myös päivystystiheys pienenee.

Karttatarkastelu

Karttatarkastelun ajatuksena on hahmottaa alueen laajuutta ja erityisesti pohjoisen päivystysalueen etäisyyksiä. Eläinlääkäreiden saatavuuden kannalta keskeistä on etäisyys maakunnan keskuskaupunki Ouluun. Työmatkojen ja päivystysten kannalta tärkeää on mahdollisimman keskeinen sijainti. Hyötyeläinpäivätyksessä on suuri merkitys päivätytysalueen etäisyyksillä. Pääosa hyötyeläinpäivätyksistä tehdään maidontuotantotiloille.

Yhteistoimintamenettely

1.1.2025 praktikkoeläinlääkäreiden, 6 eläinlääkärinä, vastaanottotilat lakkaavat olemasta ja tulee yksi uusi yhteisvastaanotto Siikalatvan Pulkkilan. Praktikkoeläinlääkäreiden kaksi päivystysaluetta lakkaavat olemasta ja siirrytään yhteen päivystysalueeseen. Sopimuskuntien ulkopuoliset päivystyssopimukset irtisanotaan 1.1.2025 alkaen. Em. johtuen hallintokunta Haapaveden kaupungin tulee käynnistää yhteistoimintaneuvottelut ko. henkilöstön ja palveluja käyttävien kuntien kanssa yhteistoimintalain mukaisesti.

Perusteluita:

Valmistelutekstissä on kuvattu yksityiskohtaisesti eläinlääkintähuollon palveluiden järjestämisen keskeiset haasteet eläinlääkäreiden rekrytoinnin

ja jaksamisen näkökulmasta. Kehittämistoimenpiteet katsotaan em. perusteella perustelluiksi ja välttämättömiksi, jotta toiminta täyttäisi säätelyn vaatimukset.

Toiminnan näin muuttuessa yhteistoimintasopimusta tulee sopimuskunnissa valtuustojen päätöksillä muuttaa käytäntöä vastaavaksi.

Praktikkoeläinlääkäreiden vastaanotto toimintojen ja päivitysjärjestelyiden muutokset edellyttävät yhteistoimintalain mukaista yhteistoimintamenettelyä.

Asian yksityiskohtainen esittely tapahtuu kokouksessa.

Esittelijä

Ympäristöjohtaja Heikkilä Harri

Päätösehdotus

Ympäristöterveyslautakunta esittää yhteistoimintasopimuskuntien kunnanhallituksille ja -valtuustoille, että ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella Ympäristöpalvelut Helmessä siirrytään 1.1.2025 alkaen yhteisvastaanottoon ja -päivystykseen.

Yhteisvastaanottotila perustetaan Siikalatvan kunnan Pulkkilaan. Nykyisten eläinlääkäreiden vastaanotto tilojen vuokrasopimukset irtisanotaan 1.1.2025 alkaen.

Esitetään edelleen, että siirrytään 1.1.2025 alkaen yhteen päivystysalueeseen. Päivystys sopimus Pudasjärven kaupungin kanssa irtisanotaan 1.1.2025 alkaen ja eläinlääkärisopimus Kalajoen kaupungin kanssa Vihannin osalta irtisanotaan 1.1.2025 alkaen.

Ympäristöterveyslautakunta toteaa, että ympäristöterveydenhuollon nykyistä järjestämistä koskevaa yhteistoimintasopimusta tulee muuttaa, koska eläinlääkäreiden toimipisteisiin on tulossa muutoksia.

Em. johdosta ympäristöterveyslautakunta esittää kunnanhallituksille ja -valtuustoille, että yhteistoimintasopimuksen kohta ”4.Toimipisteet” toisen kappaleen ensimmäinen lause muutetaan kuuluvaksi 1.1.2025 alkaen seuraavasti: ”Eläinlääkärin vastaanotto toimii Siikalatvan kunnan Pulkkilassa”.

Edelleen ympäristöterveyslautakunta esittää hallintokunta Haapaveden kaupunginhallitukselle, että se käynnistää yhteistoimintaneuvottelut ko. henkilöstön ja palveluja käyttävien kuntien kanssa yhteistoimintalain mukaisesti.

Pöytäkirjanote lähetetään sopimuskuntien kunnanhallituksille toimeenpantavaksi.

Keskustelun aikana esittelijä teki esityksen, että asia palautetaan uudelleen valmisteluun.

Päätös

Ympäristöterveyslautakunta hyväksyi esittelijän tekemän esityksen, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi.